

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 188: Forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse med flere love. (Forbedring af muligheder for indsigt i den kommunale administration, tilsynsreform m.v.).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).

(Fremsat 13/3 2003).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Gudrun Laub (V):

Forslaget indeholder en forbedring af mulighederne for indsigt i den kommunale administration. Desuden indeholder forslaget en egentlig tilsynsreform. De eksisterende tilsynsråd afløses af tilsyn af en statsamtmand. Den politiske medvirken i tilsynsrådene falder væk.

I lovforslagets tekst er tilsynet inddelt til fem statsamtmand, og det er statsamtmandene for Københavns Amt, Vestsjællands Amt, Sønderjyllands Amt, Århus Amt og Nordjyllands Amt.

Lovforslaget her er en udmøntning af de forslag til lovændringer, som fremgår af betænkning nr. 1425 fra december 2002, ekspertgruppen med professor dr. jur. Jens Peter Christensen som formand. Ekspertgruppen er fremkommet med 13 anbefalinger, som er medtaget i lovforslaget.

Ved lovændringen styrkes det enkelte kommunalbestyrelsesmedlems generelle indsigt i den kommunale administration. Der bliver mulighed for sagsindsigt i flere sager, og borgmesteren får pligt til at orientere kommunalbestyrelsen i videre omfang.

På det økonomiske område styrkes de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmers indsigt i den kommunale administration. Borgmesteren skal fremover sende revisionsberetninger til kommunalbestyrelsen senest 7 dage efter modtagelsen. Revisionen får også adgang til at forelægge beretninger for kommunalbestyrelsen direkte på et møde.

Desuden får indenrigs- og sundhedsministeren bemyndigelse til at fastsætte strammere regler med krav om, at særlige grupper af leje- og leasingaftaler skal godkendes af kommunalbestyrelsen, før de bliver indgået. Endvidere får ministeren bemyndigelse til at fastsætte regler, der gør det obligatorisk for borgmesteren løben-

de at give kommunalbestyrelsen oplysninger om kommunens økonomiske forhold herunder likviditetsopgørelser.

Stramningerne giver kommunalbestyrelsens medlemmer bedre muligheder for at følge med i kommunens forhold og begrænser borgmesterens mulighed for at styre kommunen hen over hovedet på kommunalbestyrelsesmedlemmerne.

Indretningen af tilsyn med kommunerne er en nydannelse. De nuværende tilsynsråd består som bekendt af statsamtmanden og fire amtspolitikere for hvert amt. Tilsynet har nu til opgave at behandle sager fra de kommuner, der ligger i det pågældende amt. Det er altså folkevalgte amtspolitikere, der fungerer som tilsyn med folkevalgte kommunalpolitikere.

Efter lovforslaget udgår politikerne helt af tilsynet, og det mener jeg er en fordel. Efter forslaget bliver det fremover et juridisk tilsyn. Det kan og skal kun kontrollere, om kommunalpolitikerne holder sig inden for lovens rammer. Man skal ikke blande sig i politiske holdninger.

Tilsynet skal således udføres med stor respekt for det kommunale selvstyre. Statsamtmanden fører legalitetstilsynet, hvor lovligheden af den kommunale styrelse efterprøves. Det giver en bedre mulighed for større ensartethed landet over. Tilsynet omfatter også Københavns og Frederiksberg Kommuner og Bornholm og altså både amtskommuner og kommuner.

Og så er det en første instans-afgørelse, hvor der er mulighed for at klage til ministeren i særlige principielle eller generelle spørgsmål eller særlige alvorlige sager.

Kl. 16.40

Tilsynet får en videregående kompetence end de eksisterende tilsynsråd. Det gælder oplysningspligt og adgang til revisionsberetninger, og tilsynet får kompetence til at annullere eller suspendere borgmesterens afgørelser i særlige situationer, hvor borgmesteren af praktiske grunde har mulighed for at træffe afgørelser, hvis en sag ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl.

Tilsynsmyndigheden får endvidere adgang til at anvende tvangsbøder direkte over for borgmesteren, hvis borgmesteren undlader at indkalde til ordinære og ekstraordinære møder i kommunalbestyrelsen. Det er en kraftig stramning af tilsynets reaktionsmuligheder over for borgmesteren, og dette er ideen i lovforslaget. Det er godt at have et effektivt tilsynssystem,

hvor der er handlemuligheder for at sikre, at kommunerne styres på ansvarlig måde.

Kommunerne administrerer skatteborgernes penge, sikrer det kommunale serviceniveau og er arbejdsplads for mange ansatte. Derfor er det absolut nødvendigt, at reglerne for kommunernes styrelse giver gode rammer for kommunalbestyrelsens arbejde.

Gode regler er til gavn for borgmestrene, så de ved, hvad de har at rette sig efter, og for kommunalbestyrelsesmedlemmerne, der skal have mulighed for at kunne udføre deres funktion, og først og fremmest regler til gavn for borgerne. Venstre kan støtte forslaget.

Ole Stavad (S):

Som det fremgik af den foregående talers forskellige oplysninger, er dette en række forslag, der har til hensigt at styrke de regler, der er, der skal sikre, at det enkelte kommunalbestyrelsesmedlem har mulighed for at kunne udøve sit hverv på et grundlag, hvor borgmesteren, om jeg så må sige, ikke kører hen over hovedet på byrådsmedlemmerne.

Det er jo et forslag, der ikke mindst har sit afsæt i Jens Peter Christensen-udvalget, der blev nedsat i forlængelse af det, vi så oprullet i Farum. Jeg synes, de 13 forslag, ministeren har med her, lyder fornuftige. Vi skal selvfølgelig kigge lidt nøjere på dem under udvalgsarbejdet, men både den betænkning, som dette har direkte afsæt i, og de 13 forslag har vi umiddelbart en positiv indgang til.

Vi synes dog, at vi mangler »Ludvig XIV«, et 14. forslag. Jeg synes, det er positivt, at man giver revisionen mulighed for, at revisionen kan anmode om at møde det samlede byråd. Men vi synes, at det måske er mindst lige så vigtigt, at et kvalificeret mindretal i byrådet kan anmode om at møde revisionen. Vi skal selvfølgelig sikre os, at ikke enkeltpersoner kan misbruge denne mulighed, men vi mener, at det ville være rimeligt, hvis f.eks. en fjerdedel eller en tredjedel – det kan vi diskutere under udvalgsarbejdet – kunne have adgang til at rette anmodning om at møde revisionen. Når man kommer ind i svære sager, og hvis der er særlige problemer, så mener jeg, at det ville være et særdeles godt redskab for et mindretal i et byråd at kunne betjene sig af.

Derfor vil vi gerne opfordre ministeren til, at han kommer med et sådant ændringsforslag. Hvis ikke det skulle lykkes at overbevise ministeren undervejs, så håber vi, at det vil lykkes at overbevise et flertal, så vi kan få den bestemmelse

ind. Jeg synes ikke, der er noget principielt, der skulle skille os i dette, og jeg synes, at det flugter meget godt med de øvrige forslag, der er fra Jens Peter Christensen-udvalget, som er med i lovforslaget.

Så det vil jeg opfordre til, at vi får taget grundig stilling til og analyseret under udvalgsarbejdet, og jeg håber som sagt, at et flertal vil være med til at anbefale en sådan justering, et sådant 14. punkt i loven.

Jeg håber så også, ministeren allerede nu vil gå i gang med at overveje, hvordan man kan sikre en god information til vore byråd, når det her lovforslag er vedtaget, for det redskab, man har i styrelsesloven, er jo kun et tilstrækkeligt godt redskab, hvis også de, der skal bruge det, er tilstrækkeligt informeret. Jeg synes noget af det, som nogle af de sager, vi har set dukke op, ikke mindst den i Farum, har afdækket, er, at der har været en stor usikkerhed hos mindretallene over for mulighederne i styrelsesloven, og derfor synes jeg, vi i fællesskab har en opgave med at kunne informere, selvfølgelig sammen med Kommunernes Landsforening, men også at ministeren allerede sammen med sit embedsapparat begynder at tænke over, hvordan det kan gøres.

Kl. 16.45

Så er der spørgsmålet om tilsynsreform, som jeg synes indeholder en række positive ændringer i beføjelserne. Men jeg er nødt til at sige til ministeren, at hvis det er sådan, at jeg skal kunne overbevise den socialdemokratiske gruppe om, at det er klogt at gøre det her på nuværende tidspunkt, så skal han gøre sig meget umage med sin argumentation. Der er jo ingen tvivl om, at det, at man nu laver fem statsamtmand som en klageinstans for hele landet, er der mange, der føler, er en i utide tagen hul på strukturen. Jeg er helt enig med ministeren i, at det selvfølgelig er et forholdsvist beskedent element, vi snakker om, men der er en sådan bekymring ude i landet, som også breder sig ind i Folketinget over, om det initiativ på nuværende tidspunkt også er klogt og nødvendigt, når vi ser på, hvad der i øvrigt er sat i gang rent strukturmæssigt.

Så jeg vil ikke melde hverken et færdigt ja eller et færdigt nej, men sige, at der i den socialdemokratiske gruppe er en dyb skepsis over for, om ikke det her nemt risikerer at blive oplevet, som om man i utide har taget hul på noget, vi er i gang med at diskutere. Hvis ministeren skal overbevise den socialdemokratiske gruppe om,

at det skal vi gøre nu, så skal der altså bringes nogle meget stærke argumenter på banen i forhold til det punkt, inden vi når frem til tredje behandling.

Det er den melding, jeg kan give på nuværende tidspunkt.

Poul Nødgaard (DF):

Allerede før Farumsagen opstod, var der overvejelser om at ændre tilsynet med kommunerne, således som det for øvrigt er beskrevet ganske udmærket i en rapport, der er et års tid gammel. Farumsagen medførte så, at indenrigsministeren efter kontakt med partierne fandt det rimeligt at lade juraprofessor Jens Peter Christensen se på, i hvilket omfang der måske var anledning til at se på tilsynsreglerne endnu en gang, inden de blev fremsat her i Folketinget, og det, vi så ser her i dag, er ministerens bud på, hvilke ændringer der skal lægges op til.

Jeg må sige på Dansk Folkepartis vegne, at i det store og hele er der tale om et sådan gennemgående fornuftigt lovforslag, hvor ministeren ikke, og det synes jeg gerne jeg vil rose ministeren for, går i panik på grund af Farumsagen, således at han nu pådutter kommunerne en lang række helt urimelige tilsynsbestemmelser. Så jeg synes, det i mange henseender er et meget afbalanceret forslag, selv om jeg naturligvis har en enkelt kritisk bemærkning lidt senere.

Jeg vil samtidig sige, at mange af de ting, der lægges op til i lovforslaget, faktisk er, som jeg føler det foregår – nu er jeg selv kommunalbestyrelsesmedlem – i mange kommuner. Der er i hvert fald et rimeligt højt serviceniveau, og nu bliver det i loven fastslået, hvad man skal på de enkelte områder, f.eks. at borgmesteren skal underrette sin kommunalbestyrelse, hvis han har truffet en uopsættelig beslutning. Der synes jeg måske næsten, at lovforslaget er for slapt, når der står, at det kan han gøre på det kommende byrådsmøde. Enhver ansvarlig borgmester, i hvert fald dem jeg kender, vil, hvis han har truffet sådan en lynbeslutning, tror jeg meget hurtigt som et minimum underrette sit økonomiudvalg om det og måske også lynhurtigt over mail eller på anden måde underrette det samlede byråd, så de i hvert fald ved, hvad det er, der foregår inde bag rådhusets mure. Så på det område synes jeg egentlig, lovforslaget er lige lovlig let, hvis jeg må sige det sådan.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren om en enkelt ting, for jeg vil ikke tage alle de facetter frem, jeg vil i hvert fald ikke gennemgå

de 13 – det er der ikke tid til med den taletid, der er til rådighed – men der er en ting, jeg er faldet over. Det er leje- og leasingaftalerne, hvor der står noget om, at en kommunalbestyrelse pådrager sig en særlig forpligtelse. Så kan jeg godt regne ud, at det jo ikke er, hvis man lejer en fotokopieringsmaskine, at man skal hen og have det godkendt i byrådet. Men jeg kunne godt tænke mig at vide, hvor snittet ligger for, hvornår det skal frem til kommunalbestyrelsesbeslutning, om der bliver sådan nogle helt specifikke regler for det.

En af de ting, jeg synes, der er godt, er nok noget, mange kommuner forsynder sig lidt imod, nemlig de såkaldte revisionsberetninger. Jeg synes, det er fint, at det nu bliver fastslået, at de skal udsendes til byrådets medlemmer inden de der ca. syv dage. Jeg tror i nogle tilfælde, hvor der måske er en ikke så god revisionsberetning, kan man godt gå og tygge lidt på den på rådhuset i nogle måneder. Det er i hvert fald min erfaring, at man godt kan have den liggende en rum tid, så jeg synes, det er en god og en rimelig og en stærk bestemmelse, som netop giver det enkelte byrådsmedlem mulighed for rimelig hurtig at gå ind at se, om noget nu er galt.

Kl. 16.50

Så kommer vi jo til det kildne punkt, og det er den bestemmelse om tilsynsrådene. Der har jeg givet udtryk for og vil også gerne gøre det her fra Folketingets talerstol, at når jeg har hørt ministeren ved diverse møder udtale, hvis der har været et eller andet, at det må afvente, hvad Strukturkommissionen når frem til, så står jeg lidt uforstående over for, selv om der selvfølgelig er en vis saglig begrundelse for det, at man pludselig skal centralisere tilsynsrådene.

At amtsrådsmedlemmerne kommer ud af tilsynsrådene, giver ikke Dansk Folkeparti nogen problemer overhovedet. Det synes jeg er helt fint. Men at samle dem på fem steder lugter ligesom, nu siger jeg det lige ud ad landevejen, lidt af, at man måske er på vej ind i den nye struktur, der måske kommer, med, at amterne afløses af nogle regioner, som nogle er meget optaget af.

Vi er ikke helt afklaret på området. Vi har drøftet det indgående i vores folketingsgruppe i dag, og det kan da også være, at ministeren kan komme med nogle lidt mere saglige argumenter, ud over at det at centralisere det måske nok giver en lidt større saglighed bag arbejdet. Men alt i alt vil jeg nok sige, at det er noget, vi gerne vil se lidt mere på.

Så vil jeg i øvrigt sige, at de der statsamtmænd jo får en meget central rolle i relation til det fremtidige tilsyn med kommunerne, og det er der ikke noget galt i, det har de sådan set allerede, men nu bliver det sat virkelig fint ned på et stykke papir, hvilke forpligtelser de har.

Jeg skal nok lade være at gå alle de enkelte forslag igennem, men bare slutte med at sige, som jeg begyndte med at konstatere, at de ændringer, der er lagt op til, faktisk stort set er, hvad enhver kommunalbestyrelse kan leve med, bortset fra de der små korrektioner, jeg har, og jeg tror også, at i langt de fleste kommuner, hvis jeg må sige det afslutningsvis, er der vedrørende information – det er det, der er så utrolig vigtigt – af det enkelte byrådsmedlem et meget højt serviceniveau, selvfølgelig alt efter hvilken borgmester der sidder. Men i hvert fald i mange kommuner er man som byrådsmedlem hele tiden meget, meget bredt orienteret, og den moderne teknik gør det også i vore dage utrolig let at få kontakt via mailsystemer osv.

Alt i alt vil vi da gå positivt ind i udvalgsarbejdet, men som sagt har jeg haft et par kritiske bemærkninger, som jeg håber ministeren har noteret sig.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Den ene del af dette lovforslag har jo sit udspring i det såkaldte Jens Peter Christensen-udvalg, som blev nedsat på baggrund af de ulykkelige begivenheder i Farum. Der er en stribe forslag, der direkte er hentet fra den betænkning, som det udmærkede udvalg barslede med, og som har som sit hovedsigte at sikre, at en borgmester ikke kan behandle sin kommune, som om det var borgmesterens private bolsjebutik.

Vi kan fuldt ud støtte fra Det Konservative Folkeparti, at man justerer reglerne i den kommunale styrelseslov, ikke dramatisk, men sådan, at man på en række områder giver borgmesteren nogle forpligtelser til at orientere kommunalbestyrelsen, og hvor det enkelte medlem i kommunalbestyrelsen får lidt flere rettigheder til at få relevante oplysninger stillet til rådighed, sådan at man som kommunalbestyrelsesmedlem kan påtage sig det store ansvar, det er at være med i ledelsen af en kommune.

Så langt så godt. Jeg mener, at der er fundet en passende balance, sådan at man sikrer sig, at nogle af de ting, der er foregået i Farum, når det her er gennemført, ikke ville kunne finde sted i kommunerne i øvrigt, og det har man gjort, uden at man gør livet, om jeg så må sige, unød-

vendig besværligt i den enkelte kommune. Balancen mener jeg er ganske rigtig.

Så er der det forhold omkring de oplysninger, man har behov for som kommunalbestyrelsesmedlem, om revisionsberetninger, som hr. Ole Stavad var inde på. Det er jo sådan efter lovforslaget, at den kommunale revision af egen drift kan orientere kommunalbestyrelsen, og så er spørgsmålet, som hr. Ole Stavad rejser, om der burde være en ret for et, som jeg tror hr. Ole Stavad formulerede det, kvalificeret mindretal til at forlange, at man får en sådan mundtlig beretning fra den kommunale revision.

Nu kan jeg ikke forestille mig, hvis der er sådan et kvalificeret mindretal, der rent faktisk retter en henvendelse til den kommunale revision, at den kommunale revision så ikke vil efterkomme opfordringen. Men vi er i hvert fald fuldt ud parat til at drøfte under udvalgsbehandlingen, om der er behov for en lille opstramning på det område her.

Kl. 16.55

Den anden del af forslaget vedrører de kommunale tilsynsråd og har jo sit udgangspunkt i Klagereformudvalget, der blev færdigt med sit arbejde i december måned år 2000. Det er jo ved at være et stykke tid siden, og jeg har fornemmelsen af, at ministeren har haft denne sag liggende lidt i pipelinen for også at få denne problemstilling vurderet i lyset af begivenhederne i Farum.

Hovedindholdet er jo, at man nu gør det til et rent legalitetstilsyn, det vil sige, at man fjerner det politiske element i tilsynsrådene. Det anser jeg for rigtigt at man gør. Jeg har i hvert fald konstateret i forbindelse med Farumsagen, at da blev der undertiden rettet voldsomme bebrejdelser mod tilsynsrådet, når man havde en afgørelse, der gik Farum Kommune imod. Det var blot de her politikere, der sad i tilsynsrådet, der blandede sig politisk i sagen.

Det slipper man nu for ved at få politikerne ud. Det bliver et rent legalitetstilsyn, og det mener jeg er den helt rigtige model for, hvordan tilsynet skal fungere.

Så er der spørgsmålet om, hvor mange af disse tilsyn vi skal have over det ganske land. Der er det efter min opfattelse vigtigt, at vi får et virkelig robust tilsyn. Derfor kan vi godt støtte ministerens forslag om, at man koncentrerer det fem steder i landet.

Så ved jeg godt, man kan fantasere en hel masse om, hvorvidt det nu har noget med en fremtidig kommunalstruktur at gøre. Der kan

jeg i hvert fald sige for mit vedkommende, at det er ikke det, der ligger til grund for min stillingtagen til de her overvejelser. Det er udelukkende et spørgsmål om at sikre et robust tilsyn, hvor der er personale, så man kan sikre et godt fagligt miljø, så man kvalificeret kan gå ind at træffe afgørelser over for de enkelte kommuner. Om der skal være tre eller fem eller syv, er for mig ikke det afgørende, men vi skal sørge for, at der er et robust tilsyn.

Vi kan støtte ministerens lovforslag.

Marianne Jelved (RV):

Det Radikale Venstre er meget positiv over for lovforslaget om ændringer af kommunalbestyrelsesmedlemmers muligheder for at varetage deres ansvar og leve op til det ansvar, de har, og dernæst at gennemføre Klagereformudvalgets betænkning, eller så vidt ministeren nu har følt sig enig i flertallet af Klagereformudvalgets indstillinger.

Jeg må sige, at Det Radikale Venstre faktisk er meget enig i de elementer i lovforslaget, der er med. Vi er tilfredse med, at forslag fra det udvalg, ekspertudvalget, som det blev kaldt med Jens Peter Christensen som formand, er implementeret i lovforslaget.

Det er jo et udvalg, der er nedsat på baggrund af Farumsagen. Vi var enige med regeringen i, at det var vigtigt at få nedsat sådan et udvalg, der skulle se, hvordan vi fremover styrkede de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmers muligheder, som jeg sagde før.

Jeg har ingen bemærkninger til de 13 forslag, der er implementeret. Jeg synes, de er relevante og gode.

Klagereformudvalgets betænkning kom jo i december 2000, altså under SR-regeringen, og vi er faktisk også meget enige i det, regeringen har lagt frem her. Vi er enige i, at det skal være et juridisk tilsyn, og at politikerne ikke skal sidde i tilsynet. Vi er enige i, at det primært er et legalitetstilsyn, der skal fungere.

Vi er faktisk også enige i den centralisering, der ligger med fem statsamtmand, det kunne have være fire eller seks, men fem ser meget fornuftigt ud, og at det er jurister. Vi er enige i argumentet, at der skal et vist antal sager til for at få et tilpas kvalificeret arbejde og en erfaring med sagerne.

Vi mener faktisk, at de fem statsamtmand og den måde, der nu er slået streger på kortet på, jo er uafhængigt af Strukturkommissionens mulige anbefalinger og ikke mindst af de politiske

beslutninger. Skulle der ske ændringer, som ikke lige følger de der fem, og det er meget tænkeligt, vi har ikke lagt os fast på, at der skal være en amtsstruktur eller en kommunestruktur, der følger de streger, der nu er slået på landkortet, jamen så må man jo kunne justere de streger.

Spørgsmålet er, om der skal være en eller anden form for centralisering, der gør, at kvaliteten i arbejdet har de bedst tænkelige muligheder for at blive til virkelighed. Det synes vi er en udmærket idé.

Kl. 17.00

Vi er også enige i, at indenrigsministeren selvfølgelig må have det overordnede tilsyn under ansvar over for Folketinget, og vi synes, det er rigtig godt, at Københavns og Frederiksberg Kommuner nu kommer ind under det almindelige – hvis man kan sige det på den måde – tilsyn, som alle andre kommuner og amter har været det.

Så vi har ikke rigtig fundet anledning til at finde et eller andet punkt, vi kan kritisere ministeren på i det her lovforslag, men vi vil gøre os umage med at forholde os meget kritisk igennem udvalgsbehandlingen, for det skulle jo være mærkeligt, om ikke der var et eller andet, ministeren har glemt.

Line Barfod (EL):

Som flere andre har været inde på, er en væsentlig del af dette lovforslag jo en udløber af Farumsagen, denne meget omfattende sag, hvor der bliver ved med at komme nye elementer frem, senest den historie, der var om, at en person fra Jydsk Rengøring havde deltaget ved ansættelsessamtaler i kommunen, før firmaet overhovedet havde vundet udbuddet om at overtage en del af plejeforpligtelserne. Men heldigvis har ministeren nu videresendt den sag til tilsynsrådet, så de også får det aspekt med ind i deres omfattende undersøgelser, og forhåbentlig kommer Farumkommissionen snart i gang, så vi kan få en mere samlet afklaring af hele forløbet i sagen.

På det foreliggende grundlag er det jo nogle ganske fornuftige betragtninger og forslag, Jens Peter Christensen-udvalget er kommet med, om at styrke kommunalbestyrelses medlemmer bl.a. ved, at man får adgang til udvidet sagsindsigt, at man får bedre indsigt i revisionens beretninger osv.

Men ligesom den socialdemokratiske ordfører vil vi i Enhedslisten også gerne støtte det forslag og de overvejelser, der var om, at mindre-

tallet i kommunalbestyrelsen skal have ret til at kræve et møde med revisor. Det kan være udviklet at sætte sig ind i kommunens økonomi og konkrete tal, og der kan det være rart at få et møde med revisor for at få gennemgået, hvad der egentlig ligger af problemer.

Som vi allerede var inde på, da vi sidste år diskuterede forskellige aspekter af Farumsagen, mener vi faktisk fra Enhedslistens side, at der også er behov for at give vælgerne en større indflydelse, og derfor vil vi under udvalgsarbejdet stille et ændringsforslag om, at vælgerne i en kommune skal have mulighed for at kræve et nyvalg, hvis man mener, at flertallet i kommunalbestyrelsen går fuldstændig imod det, som politikkerne var blevet valgt på, og der sker noget helt afgørende nyt, som vi bl.a. har set i Farum.

Vi mener også, at et af de problemer, der har været i Farum, og som vi for så vidt også har set i en række andre kommuner, er, at en person kan sidde som borgmester i mange år og udvikle sig til en bykonge. Derfor vil vi også stille et ændringsforslag om, at man indfører en rotationsordning for borgmestre, så de ikke kan genopstille, når de har siddet to fulde valgperioder i træk, så man altså sikrer, at der kan komme en ny på posten, således at der kan komme friske øjne på, hvad der foregår i kommunen.

I forhold til den del af lovforslaget, der vedrører tilsynsreformen og forslaget fra Klagereformudvalget, er vi som de øvrige ordførere meget enige i, at man skal have et forstærket tilsyn, og at man skal have politikkerne ud af tilsynet, så det i høj grad bliver jurister, der skal sidde og udføre et legalitetstilsyn. Men ligesom andre ordførere er vi betænkelige ved, om man ved reduktionen til 5 statsamtmand tager forskud på Strukturkommissionens arbejde, og det vil vi meget gerne have afklaret nærmere under udvalgsarbejdet.

Men generelt støtter vi, at der kommer et væsentligt bedre tilsyn med kommunerne end det, der er i dag, for desværre ser vi jo, at der jævnlig bliver truffet ulovlige beslutninger rundt omkring i kommunerne, og at det er sjældent, at tilsynet griber ind over for de beslutninger, der bliver truffet. Det har vi set med hensyn til selve Farum. Men også da vi spurgte til, hvordan tilsynsarbejdet egentlig foregik rundt omkring i landet, kunne vi se, at det kun var i ganske ganske få tilfælde, tilsynet greb ind i forhold til ulovlige afgørelser. Især på det sociale område er det utroligt så mange ulovlige afgørelser, der bliver truffet, og som der ikke bliver grebet ind

over for på nogen måde, og hvor tilsynsmyndighederne er meget tilbageholdende med at gøre noget for at få ændret på de ulovlige afgørelser, der er truffet.

Så generelt er vi positive, men der er et par ting, vi skal se nærmere på, og vi vil også stille nogle ændringsforslag.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Mogens Nørgård Pedersen og derefter hr. Kristen Touborg.

Mogens Nørgård Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti er enig i forslagets overordnede intention om henholdsvis at forbedre mulighederne for indsigt i den kommunale administration og at gennemføre en tilsynsreform. Uden at behøve at gå nærmere ind i baggrunden for forslaget må man erkende, at der på baggrund af de seneste års begivenheder i visse kommuner har været et udtalt behov for at kigge det område nærmere efter i sømmene.

Kl. 17.05

Kristeligt Folkeparti mener, at man har gjort det rigtige ved at iværksætte et grundigt undersøgelsesarbejde, som i december mundede ud i to betænkninger.

Det gode forarbejde afspejler sig for os at se i dette forslag, som langt hen ad vejen er en gennemtænkt løsning på de problemer, vi står over for. Kristeligt Folkeparti mener således, at forslaget har en fin balance mellem hensynet til på den ene side adgangen til indsigt og på den anden side friheden i kommunernes administration.

Når det så er sagt, har vi selvfølgelig også mærket os, at der sker en reduktion fra 14 til 5, når det gælder statsamtmandene, og kan jo heller ikke her undlade at bemærke, om det sådan er en tagen forskud på Strukturkommissionens arbejde.

Det er nemlig sådan for os, at faglighed ikke nødvendigvis altid hænger sammen med antallet af sager, som disse klageinstanser i givet fald skal behandle, men faglighed har for os at se også noget med nærhed at gøre, så et tilsyn tæt på kommunerne vil for os være en positiv ting og et godt argument i den faglige debat.

Det er bemærkelsesværdigt, at forslaget nævner, at f.eks. tilsynet med Sønderjyllands, Ribe og Fyns Amter skal varetages af statsamtmanden i Sønderjyllands Amt. Argumenterne for det er, at det er for at tilgodese yderområderne. Jeg ved godt, at man har tilgodeset Nordjylland,

så det skal jeg undlade at kommentere, men når det gælder Ringkjøbing, Vejle og Århus Amter, så har man jo ikke valgt, at tilsynet skal varetages af statsamtmanden i Ringkjøbing, som jo også kunne være et yderområde, der skulle tilgodeses. Det har ministeren selvfølgelig en god forklaring på, og den lytter vi gerne til.

På trods af, at man endnu en gang ikke vil afvente Strukturkommissionens arbejde, før man ændrer i strukturen, så er vi i Kristeligt Folkeparti positive over for forslaget og går som sådan ind i udvalgsarbejdet.

Kristen Touborg (SF):

Jeg ville gerne indledningsvis beklage, at jeg har brudt ordførerrækken.

Vi anser det for at være meget fornuftigt at komme med lovforslaget på nuværende tidspunkt; vi ser i modsætning til andre talere ikke nogen grund til, at det skulle afvente Strukturkommissionens udspil.

Vi synes, lovforslaget er udtryk for en udvikling, der går i den rigtige retning, sådan at de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer får bedre mulighed for indsigt i den kommunale administration.

Det er jo sådan, at det kommunale system er bygget op på den måde, at det er borgmesteren, der er leder af både det politiske og det administrative system, og det indebærer jo, at man som borgmester helst skal udvise en rimelig stor hensyntagen til demokratidelen og folkestyredelen, man skal helst have en god demokratiopfattelse, ellers har man en ret stor magt som borgmester, må man sige.

Derfor er det efter vores opfattelse absolut en god ting, at der bliver mulighed for, at man både på den økonomiske side og den mere politiske side i virkeligheden kan gå ind og få en styrkelse af de almindelige kommunalbestyrelsesmedlemmers muligheder, ligesom tilsynsmyndighedernes grundlag for at føre opsyn med kommunens økonomi jo altså også bliver væsentlig bedre.

Det er efter vores opfattelse ikke nogen dårlig ting, at borgmesterens mulighed for at optræde som solkonge og gennemføre en jeg alene videpolitik over for det øvrige byråd bliver svækket. Det er ikke uden problemer for det kommunale folkevalgte styre, at borgmesteren, som jeg omtalte, både er den administrative og den politiske leder.

Vedrørende tilsynsrådene har SF jo på et tidligere tidspunkt i sidste folketingssamling fremsat vores forslag til, hvordan vi synes, man skulle ændre på tilsynsrådernes sammensætning og opbygning. Det er ikke just det, ministeren har fulgt i oplægget her, men det er dog sådan med det samme sigte, så vi er positivt indstillet over for både den del af forslaget og forslaget i det hele taget.

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jeg vil gerne starte med at takke for de mange rosende bemærkninger, der har lydt om lovforslaget her, og så i øvrigt returnere dem til kredsen af ordførere, for jeg står sådan set og bilder mig selv ind, at når vi bl.a. i kølvandet på den såkaldte Farumsag i dag kan førstebehandle et lovforslag, som er så afbalanceret, at vi søger at finde balancen mellem på den ene side respekt om reglerne og mulighed for, at den enkelte folkevalgte i kommunen kan have indseende og indblik, og så den anden side, at vi ikke indsnævrer det kommunale selvstyre, binder det ind i unødigt mange detaljerede regler, så er det bl.a. resultatet af, at Folketinget i fællesskab valgte at reagere med fornuft og omtanke på den situation, der opstod, og at der var opbakning i kredsen af kommunalordførere til ikke at ty til panikreaktioner, paniklovgivning oven på sagen i Farum, men i stedet at lade eftertanken melde sig ved på mit forslag at nedsætte et særligt ekspertudvalg med juraprofessor Jens Peter Christensen i spidsen for at tage temperaturen på styrelsesloven.

Det er jo så resultatet af det arbejde, der i høj grad er forelagt i forslaget her, og derfor mener jeg sådan set, at de mange roser fra de forskellige ordførere til forslaget, er det tætteste, man kan komme, på en acceptabel form for selvros.

Der er nævnt forskellige elementer. Hr. Ole Stavad kredser omkring den mulighed, som lovforslaget giver for, at revisionen kan sikre sig, at kommunalbestyrelsen mundtligt bliver orienteret om en revisionsberetning, og spørger til, om ikke det – sådan som det også har været overvejet i Jens Peter Christensen-udvalget – burde udbygges med, at et mindretal i kommunalbestyrelsen kunne påkalde sig, kan man sige, et krav på, at revisionen møder op og forklarer sig.

Det forslag vil jeg jo ikke stå og lukke døren for her i dag. Jeg synes, vi skal vende tilbage til det under udvalgsbehandlingen, men jeg vil bare sige, at når jeg ikke har taget det med, så er

det jo, fordi jeg har følt, at revisionen sådan set er den nærmeste til at vide, om den beretning, revisionen afgiver, har en så alvorlig karakter, og om kommunikationskanalerne i byrådet og administrationen er så tilsandede, at det er nødvendigt at bede om at få foretræde for den samlede kommunalbestyrelse. Det er den ene ting.

Den anden ting er, at der jo ikke er noget i lovgivningen, der forhindrer, at et mindretal, stort som lille – det kunne bare være et enkelt byrådsmedlem – retter direkte henvendelse til revisionen, hvis det pågældende medlem eller flere medlemmer føler, at det ville være rart og befordrende, at man fik en mundtlig forelæggelse. Den henvendelse fra ét eller flere byrådsmedlemmer vil jo helt naturligt kunne indgå i revisionens egen afvejning af, om det er fornuftigt at bruge den mulighed, der skabes med loven her, nemlig retten til, at revisionen kan forlange at komme til orde over for byrådet. Men jeg synes, vi skal vende tilbage til det spørgsmål under det videre udvalgsarbejde.

Hr. Ole Stavad spørger også meget berettiget, synes jeg, til: Hvordan sikrer vi os så, at den værktøjskasse af muligheder, som vi her udbygger, tages i brug? Det har jeg ikke nogen præcis opskrift på her, men der er jo kutyme for, at når vi foretager større – og det er der jo tale om her – ændringer i styrelsesloven, så følges det selvfølgelig op af en ministeriel informationsindsats, og jeg synes, at lovgivningen her har en karakter, som gør, at jeg også gerne selv vil tage initiativ til at drøfte med Kommunernes Landsforening, hvordan vi i fællig kan yde en god information til landets kommunalbestyrelser.

KL 17.15

Det har ligget mig på sinde hele tiden, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke må rokkes i deres pligt og tro på, at det, der for alvor betyder noget, er, om man udfylder sin politiske rolle. Vi kan skabe nok så mange muligheder styrelseslovmæssigt etc., men det står og falder jo i sidste ende med, at det enkelte byrådsmedlem er aktivt og bruger de muligheder, man har. Det synspunkt her tror jeg man vil erindre sig at jeg også har gjort gældende en del gange, mens sagen i Farum kørte på de højeste nagler. Det fører selvfølgelig logisk til, at vi, når vi så supplerer værktøjsskassen, selvfølgelig også har et fælles ansvar for at få det formidlet til landets byrådsmedlemmer. Det gør Kommunernes Landsforening jo løbende et stort stykke arbejde for og ikke mindst i forbindelse med nyvalg til kommunalbestyrelserne, men jeg vil meget ger-

ne tage initiativ til også at drøfte med KL, om vi kan gøre noget lidt ekstraordinært her for at udvide, hvad der måtte blive resultatet af lovbehandlingen og arbejdet i Folketingets Kommunaludvalg og den endelige vedtagelse omkring disse ting.

Så er der den anden del ... Nej, jeg skal også lige til hr. Poul Nødgaard kommentere på de spørgsmål, der var om leje/leasing: Hvor går bagatelgrænsen? Bliver der et rent snit? Og kommer der helt specifikke retningslinjer? Til det kan jeg sige, at det, der er lagt op til i lovforslaget her, jo er at skabe en hjemmel til efterfølgende i en bekendtgørelse at kunne udstikke sådanne retningslinjer. Det er tanken, at Budget- og regnskabsudvalget skal arbejde med disse ting, sådan at vi kan få formuleret en snitflade mellem småt og stort, som er administrerbar, og som kan træde i kraft med virkning fra 2004.

Der er jo i det hele taget en balance i alle disse ting, og jeg er i øvrigt meget enig med hr. Poul Nødgaard, når hr. Poul Nødgaard ad flere omgange sagde, at en del af de forslag, der er lagt frem her, jo er udtryk for: Hvad gør en »almindelig«, god, demokratisk indstillet borgmester i forvejen? Det er jeg helt enig i. Det er jo så også netop det balancepunkt, jeg talte om fra starten, og som jeg synes vi har mestret fint, nemlig at vi ikke falder i den grøft, hvor vi ud fra devisen en enlig svale gør en sommer, pludselig tyer til detaljeret regelgivning.

Så er der den anden del, der handler om tilsynets indretning. Der kan jeg forstå på hr. Ole Stavad, at jeg skal gøre mig megen umage med min argumentation for forslaget om at koncentrere kommunetilsynet hos fem udvalgte statsamt-mænd, hvis jeg skal sikre mig socialdemokratisk opbakning – den er ikke afvist på forhånd, men jeg skal gøre mig umage. Hr. Poul Nødgaard gør tilsvarende overvejelser gældende.

Det kan jo give enhver præstationsangst, at der bliver stillet den slags krav til ens argumentation, og derfor føler jeg mig i sådan en situation, hvor jeg kunne have lyst til blot at henvise til det glimrende indlæg, som fru Marianne Jelved holdt, hvor der jo på fornem vis i en række stikord blev argumenteret for, hvorfor det er fornuftigt at styrke tilsynet, og hvorfor der ikke er nogen sammenhæng mellem dette tiltag og eventuelle beslutninger, der bliver truffet i kølvandet på Strukturkommissionens arbejde.

Jeg vil gerne gøre fru Marianne Jelveds ord til mine og så lige tilføje et par bemærkninger, for det, der har drevet mig til at stille forslaget her,

er jo en række ting på en og samme tid. Det er for det første ønsket om at få et ensartet tilsyn. Der var flere af ordførerne, der var inde på som noget særskilt positivt, at vi ikke har ét bestemt kommunetilsyn i forhold til amtskommunerne og et andet i forhold til primærkommunerne, at vi ikke har ét bestemt tilsyn i forhold til Frederiksberg/Københavns Kommuner og et andet i forhold til de resterende kommuner. Så det har været en del af drivkraften at få skabt et ensartet tilsyn.

En anden del af drivkraften har været at få sat en tyk streg under, at det tilsyn, der føres, er et legalitetstilsyn, og at fjerne enhver mistanke, om end den er nok så uberettiget, om, at det forhold, at der har siddet politikere i tilsynsrådene, har haft den betydning, at tilsynet var andet og mere end et legalitetstilsyn. Det er nogle af de overvejelser, der har ført til ønsket om at trække politikerne ud og koncentrere det hos juristerne i statsamtterne.

Kl. 17.20

Det, jeg så kan konstatere, når man dykker dybere ned i det – og Farumsagen har jo i den grad pirket til de her ting – er jo, at den normeringsmæssige platform for det tilsyn er relativt skrøbelig. Vi taler om, at der er 23 medarbejdere i statsamtterne knyttet op på den opgave, hvoraf kun de 12 er fuldtidsansatte sagsbehandlere.

Farumsagen, om end den jo nok er, kan man sige, særlig vanskelig, har jo understreget, at de kvalifikationer, der skal til for at føre et offensivt tilsyn, er mangeartede. Det er jo sådan set også baggrunden for, at vi med opbakning fra Folketingets Finansudvalg har styrket muligheden for, at tilsynet i Frederiksborg Statsamt kan skærpes ganske betydeligt for simpelt hen at være på omgangshøjde med de problemstillinger, som det tilsyn skal håndtere i den aktuelle situation.

Det fører simpelt hen frem til en vurdering af, at med 23 medarbejdere, hvoraf kun 12 er fuldtidsansatte, spredt ud på 14 adresser, og med op mod 1.300 afsluttede kommunale tilsynssager, er tingene simpelt hen ikke robuste nok, for at bruge hr. Knud Erik Kirkegaards udtryk.

Det er altså baggrunden for at sige, at det forekommer fornuftigt – når vi nu har en historisk chance for at få rettet op på nogle ting og få skabt et ensartet tilsyn, uanset om det udøves i forhold til primærkommuner eller amtskommuner – at få rettet op på tingene og få skabt en solid platform, hvorfra dette legalitetstilsyn kan udvirkes.

Jeg vil gerne gøre op med enhver idé om, at der hermed skulle ligge kimen til noget andet. Der var i 2001 723,9 årsværk i statsamtterne, og det, forslaget her går på, er, at 23 af disse 724 årsværk samles på fem udvalgte adresser. Dem kan man så diskutere, og man kan for min skyld også godt diskutere under det videre arbejde, om det lige præcis er fem, eller om man ville få nogenlunde den samme effekt ved, at det ikke var fem, men seks. Om det lige præcis er de statsamter, jeg har foreslået, er selvfølgelig til diskussion – alt er jo til diskussion, men det er også til diskussion, hvis man vil i dialog med mig.

Det, der driver, er ambitionen om at få skabt et robust tilsyn, og jeg synes, at tallene sådan set taler deres tydelige sprog, og jeg synes også, at forholdet 23 op mod 724 medarbejdere understreger, at der jo ikke her er tale om, sådan som hr. Mogens Nørgård Pedersen kom til at sige det, at vi nu kun har fem statsamtmand. Vi har lige præcis lige mange statsamtmand både før og efter lovgivningen her, men vi har, hvis lovgivningen ellers bliver vedtaget i den form, jeg har lagt frem, fem statsamtmand, der har den særlige rolle at føre et kommunetilsyn. Og vi taler altså om noget, der ligner 1½ medarbejder pr. statsamtmand, som centraliseres.

Hr. Ole Stavad brugte udtrykket, og jeg citerer efter min hukommelse, at det her »risikerer at blive oplevet« som en forløber for ... osv. Til det vil jeg gerne sige, at det er jeg selvfølgelig også bekendt med, for det er jo ikke nyt – jeg har jo hørt synspunktet og har også oplevet det på møder rundt omkring i landet – men jeg vil gerne sige, at jeg mener sådan set også, at vi, der har deltaget i debatten her og i øvrigt skal stemme for eller imod den her lovgivning, jo har, kan man sige, en medindflydelse på, hvordan ting risikerer at blive oplevet. Jeg tror sådan set meget på, at hvis man argumenterer sagligt for det her, hvis man får videreformidlet de tal, jeg bl.a. har givet her, altså tallene for, hvor mange stillinger det egentlig er, der er i spil, og hvis man får signaleret, hvad jeg også har forsøgt at gøre i bemærkningerne, at vi er parate til at ændre ved det, vi her beslutter, såfremt Strukturkommissionens arbejde fører en fremtidig struktur med sig, der gør det fornuftigt, så må man også kunne minimere risikoen for, at man ude i det kommunale landskab oplever, at det her er en forsmag på noget.

Derfor er jeg også glad for, at hr. Poul Nødgaard, som heller ikke var afklaret med hensyn

til det her spørgsmål, men holdt en dør åben, sagde, at det ikke var et ganske usagligt fundet forslag. Man anerkendte, at der var en vis saglighed knyttet til det, og det er jeg glad for.

Kl. 17.25

Jeg tror sådan set, at hvis vi i fællesskab, som hr. Knud Erik Kirkegaard betonedede det meget kraftigt, tager fat i det med sagligheden, får formidlet, at ønsket her er at skabe et robust tilsyn og intet andet, så bør det være muligt at demontere myten om, at der hermed er taget hul på, eller at det er en forsmag på en ganske bestemt struktur i kølvandet på Strukturkommissionens arbejde.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 187: Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner, lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme og lov om social service. (Indførelse af udligningstillæg, omlægning af refusionsordningen vedr. grundtakstmodellen og andre justeringer i kommunernes finansiering).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).
(Fremsat 13/3 2003).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Marianne Pedersen (V):

Lovforslaget omhandler en ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner.

Lovforslaget indebærer, at tre midlertidige overgangsordninger videreføres. Det er overgangsordninger vedrørende den vidtgående specialundervisning, midlertidige særtilskud som følge af refusionsomlægninger på specifikke områder inden for den sociale service og kompensation for kommunernes tab på 12-procent-grundskyldsloftet for landbrugsejendomme m.v.

Lovforslaget er første fase af en kommunal udligningsreform, og lovforslaget har virkning fra den 1. januar 2004. Anden fase, en langsigtet og samlet ændring af tilskuds- og udligningssystemet, skal koordineres med forslag, som Strukturkommissionen kommer med i forbindelse med deres rapport om, hvorledes den offentlige struktur fremover mest hensigtsmæssigt kan organiseres.

Finansieringsudvalget, hvor de kommunale parter er repræsenteret, har i enighed ultimo januar 2003 fremlagt en række anbefalinger til, hvorledes der kan videreføres ordninger til erstatning for de midlertidige ordninger, der har været. Finansieringen er så efterfølgende besluttet.

Vedrørende grundtakstmodellen fastholdes de tidligere incitament, hvor kommunerne afholder den fulde udgift under grundtakstniveauet. Hensigten med dette er fortsat, at kommunerne skal have det fulde økonomiske ansvar for de foranstaltninger, de etablerer, op til loftet. Med lovforslaget fastfrys tilskuddet på 2002-niveauet tillagt satsreguleringsprocenten. Herudover videreføres puljen på 140 mio. kr. til kommuner, der sandsynliggør et særligt behov i forhold til tidligere.

De øvrige midlertidige overgangsordninger videreføres også i overensstemmelse med aftalen om de nødvendige tilpasninger i tilskuds- og udligningssystemet, indtil der gennemføres en reform af udligningssystemet.

Med lovforslaget indføres et udligningstillæg. Udligningstillægget udgør 400 mio. kr. og finansieres af bloktilskuddet. Udligningstillægget vil blive fordelt efter faste kriterier, som er kendt på forhånd, og det vil give en større forudsigtelighed og budgetsikkerhed i kommunerne. Udligningstillægget bliver i 2004 46,1 mio. kr. større end de tidligere sammenlignelige tilskud, altså i alt 400 mio. kr. Udligningssystemets formål er jo at sikre en vis balance kommunerne imellem og tilgodese de mest udsatte kommuner. Den mellemkommunale omfordeling sker